«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

Энсиэли

2011 сыл Ыам ыйын 18 күнэ Сэрэдэ №59 (1049003)

1935 сыл алтыннаы 5 күнүгэр төрүттэммитэ • Нам улууһун хаһыата • 1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыҥ хаһыата»

БЭҔЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын мунньаҕыттан бэлиэтээһиннэр

Ыксаллаах быһыы-майгы режимин кэмигэр ис дьыала отделын сотрудниктара мародердааһыны утары улэни ыытыахтара. Ааспыт бээтинсэҕэ ИДьУО начальнига Р.А. Седалищев куоракка мунньахха кыттыыны ылбыт. Онно этиллибитинэн сотрудниктары аттестациялааһын атырдьах ыйын 1 күнүгэр диэри уһатыллыбыт. Штаты сарбыйыыга республика үрдүнэн 800 киһи түбэһиэхтээх. Манан сибээстээн үлэҕэ ылыы, үлэттэн ууратыы тохтуур.

* * *

Баһаарынай сулууспа начальнига И.В. Колпашников иһитиннэрбитинэн регистрацияламмытынан 14 баһаар буолбут. Былаан быһыытынан профилактическай үлэ ыытыллар.

* * *

ОГПН иһитиннэрбитинэн 3 ойуур баһаара баар: Искраҕа, 1 Хомустаахха, Кэҥкэмэҕэ. Баһаардар үксүлэрэ тыаҕа сылдьаччылар уоту умаппыттарыттан тахсар. Баһаардар хоромньуларын быһаарыыга, буруйдаахтары булууга үлэ ыытыллар.

* * *

ОДьКХ иһитиннэрбитинэн ыам ыйын 22 күнүттэн оттук сезона түмүктэнэр.

* * *

Ыам ыйын 16 күнүттэн Нам улууһугар ыксаллаах быһыы-майгы режимэ киллэрилиннэ. Ыксаллаах быһыынан-майгынан сибээстээн улуус территориятыгар оскуолалар, детсадтар үлэлэрэ тохтотуллар. Ыам ыйын 16 күнүгэр 11 ч. 30 мүн. правительство председателин солбуйааччы А. Скрыбыкин вертолетунан буола турар быһыыны-майгыны билсэ кэлэр. Тэрилтэлэр салайааччыларыгар ууга барар үлэһиттэрин малларын-салларын хомуналларыгар үлэлэриттэн босхолуурга сорудахтанна. Улуус баһылыга А.И. Ильин былырыыҥҥытааҕар өссө улахан уу кэлиэн сөбүн туһунан иһитиннэрдэ. Улуус баһылыга А. Ильин бу халаан уутугар улахан хоромньуну таһаарбат сыалтан үлэни ыытыахха диэтэ.

* * *

Нам улууһун уонна Хаҥалас улууһун ОДьКХ-ра улууска бэйэтигэр бэриллэр буолбуттарынан ыам ыйын 16 күнүгэр бу боппуруоска киэҥ ыҥырыылах мунньах буолар.

* * *

«Роспотребнадзор» салайааччыта эвакуационнай пуунналры бэрэбиэркэлээбит. Пууннарга иһэр уу аҕыйах, 45 эрэ баллон ыраас уу хаалбыт. Манан сибээстээн ОДьКХ уу баһар массыыналара эвакопууннарга ууну таһалларыгар этилиннэ. Пууннарга күрэнэн олорор дьоҥҥо эмтэрэ суох. Өскөтүн ыраас уу бүтэр түгэнигэр ууну ыраастыыр акватабс табеткаларын саппааһа баар.

* * *

Улуус кылаабынай бырааһа Л.А. Слепцов иһитиннэрбитинэн Тоҥ Баска баар эвакопуунҥа 1 Хомустаахтан участковай медсестра тиийэ сылдьыбыт. Манна биир сааһыгар диэри 2 оҕо баар. Нэһилиэнньэ эмпит суох диэн олорор. Аптекаттан эмп ыларга сорудахтанна.

* * *

Лесхоз начальнига иһитиннэрбитинэн бүгүҥҥү күҥҥэ улууска 3 ойуур баһаара баар: Искраҕа 230 га сиргэ, Кэҥкэмэҕэ 170 га, 1 Хомустаах үрдүнэн 55 га баһаары умуруоруурга 49 киһи үлэлиир. Мобилизация бытааннык барар, онон сибээстээн дьарыктаах буолуу киинигэр учуокка турар дьонтон, НПК студеннарыттан хомуйан баһаары умуруоруурга биригээдэлэри тэрийэргэ сорудахтанна.

Бэлиэтэннэ ***В. РЫКУНОВА***

Распоряжение от 15.05.2011 г. N 709-р

О ВВЕДЕНИИ «РЕЖИМА ЧРЕЗВЫЧАЙНОЙ СИТУАЦИИ» НА ТЕРРИТОРИИ МО «НАМСКИЙ УЛУС» в 2011 г.

В связи с чрезвычайной ситуацией вследствие полного подтопления населенных пунктов с. Ымыяхтах, с. Хатас, с. Партизан и на основании решения заседания, протокола совещания комиссии по гражданской обороне, чрезвычайным ситуациям и противопожарной безопасности от 15.05.2011 г., распоряжаюсь:

1. Ввести с 16 мая 2011 г. на территории муниципального образования «Намский улус» режим чрезвычайной ситуации.

2. Главам муниципальных образований «Едейский наслег» (глава Ядреев С.В.), «II Хомустахский наслег» (глава Алексеев А.С.), «Партизанский наслег» (глава Алексеев В.Г.), «Никольский наслег» (глава Шелковников Д.Г.), «Хамагаттинский наслег» (глава Дунаев А.Г.), «Хатын-Арынский наслег» (глава Слепцов Ю.И.):

2.1. Провести срочные эвакуационные мероприятия в указанных населенных пунктах.

2.2. Привлечь дополнительные силы и средства для обеспечения безопасного пропуска паводковых вод в период весеннего половодья.

3. Контроль за исполнением данного распоряжения оставляю за собой.

Глава улуса ***А. ИЛЬИН***

Распоряжение от13.05.2011 N 705-р

О ЗАПРЕТЕ ОХОТЫ НА ВОДОПЛАВАЮЩУЮ ДИЧЬ НА ТЕРРИТОРИИ МО «НАМСКИЙ РАЙОН»

В связи с установившейся сухой погодой, участившимся лесными пожарами и в целях нормализации обстановки с лесными пожарами и предупреждения лесных пожаров, и введением на территории МО «Намский район» особого противопожарного режима распоряжаюсь:

1. Запретить охоту на водоплавающую дичь на территории МО «Намский район» с 13 мая 2011 г.

2. ООО «Энсиэли булт» (дир. Иванов П.П.) прекратить выдачу путевок и разрешений.

3. Настоящее распоряжение опубликовать в средствах массовой информации.

4. Контроль исполнения решения возложить на 1 заместителя главы Слепцова Н.В.

Глава улуса ***А.И. ИЛЬИН***

Улууска ыксаллаах балаһыанньа

ҮӨҺЭТТЭН — УОТ, АЛЛАРААТТАН — УУ

Ыам ыйын 16 күнэ. Государственнай баһаарынай надзор Намнааҕы отделениетын инспектор- дознавателэ В.В. Шадрин иһитиннэрбитинэн, ыам ыйын 16 күнүнээҕи туругунан Нам улууһугар 14 ойуур баһаара бэлиэтэммит. Уот 1 Хомустаах, Никольскай, Хамаҕатта, Аппааны, Модут, Искра нэһилиэктэрин сиригэр турбут. Мантан 11 баһаар умуруоруллубут. Оттон Искра, 1 Хомустаах „Түннүк анныгар" учаастагар уонна уоту туһаныылара буолар диэн түмүк оҥоһуллар. Онуоха государственнай баһаарынай надзор Намнааҕы отделениета баһаардар биричиинэлэрин быһаарар уонна буруйдаахтары көрдүүр.

Л. УВАРОВСКАЯ

Кэҥкэмэҕэ „Сатаҕай" туһаайыытынан улахан баһаардар өрө тураннар, бары күүс манна ууруллар. Дьокуускайдааҕы лесничество Намнааҕы филиала иһитиннэрбитинэн, барыта 171,5 гектар ойууру, 323 гектар ходуһаны уот сиэбит. Уоту утары барыта 50-тан тахса киһи охсуһар, 4 техника уонна Дьокуускайдааҕы „Ойуур харыстабылын" авиабазатын вертолета үлэлиир.

Бастакы баһаар ыам ыйын 7 күнүгэр Никольскай үрдүнэн бэлиэтэммит. Бу күн баһаартан сэрэхтээх буолуу сезона саҕаламмытын туһунан биллэриллибит. Ыам ыйын 10 күнүгэр республика 14 улууһугар, ол иһигэр Намҥа баһаартан ураты сэрэхтээх буолуу режимэ олохтоммута. Бу кэмҥэ ойуурга тахсыы, булт сезона хааччахтаммыта. Ол үрдүнэн биирдэ-биир уот күүдэпчилэнэ умайан, ахтан аһарбыппыт курдук, 14-кэ тиийбит. Уот туруутун сүрүн биричиинэтинэн сааскы өртөөһүн уонна булчуттар сэрэҕэ суох уу таһыма 8 м 75 см тиийдэ.

Никольскайга уу таһыма кутталлаах кирбиини 29 см аһара түһэн 1 м 37 см тэҥнэстэ. Дьиэлэри ылыан ууттан көмүскүүр даамба тутан турар.

Үөдэйгэ, Партизаҥҥа дьоннор, кыра оҕолор, сүөһү, сылгы куттала суох сирдэргэ, эвакуационнай пууннарга көһөрүллүбүттэр. Үөдэйгэ сылдьар суоллары 9 сиринэн хайа сүүрбүт, Тоҥ Баска барар муосталарын алдьаппыт. Быыһыыр бөлөхтөр тэриллэн уочаратынан дьуһуурустубалаан быһыымайгы хонтуруолланар. Баакыччча арыыттан аллара, манна харыы буолан истэҕинэ дэлби тэптэрэннэр муус уста турар.

Хамаҕаттаҕа уу таһыма 7 м 60 см тиийэн кутталлаах бэлиэни 60 см-нан аһара түһэн 8 дьиэни ылбыт. Алдан эрдэ эстэн Арбыҥҥа уонна улуус киинитгэн аллара сытар нэһилиэктэргэ балаһыанньа билиҥҥитэ этэҥҥэ курдук. Эһэлээх харыыта уһуннук турар, эмискэ төлө ыытыллар түбэлтэтигэр Үөдэйгэ, Партизаҥҥа, Никольскайга, Хамаҕаттаҕа, Нам селотугар, Аппааныга, Граф Биэрэгэр, Кыһыл Дэриэбинэҕэ өссө элбэх дьиэ ууга барыан, саахал үөскүөн сөп.

И. ИВАНОВ

Ким сэрэммит— ол быыһаммыт!

Галина ДАНЧИКОВА:«ЭРДЭТТЭН ДЬАҺАНЫАХХА, СЭРЭХТЭЭХ ОЛОРУОХХА»

Ыам ыйын 12 күнүгэр биһиги улууспутугар СР правительствотын председателэ Галина Данчикова, правительство председателин солбуйааччыта Анатолий Скрыбыкин, МЧС Дальневосточнай региональнай киинин начальнига, генерал-майор Александр Соловьев, тыа хаһаайыстыбатын министрэ Степан Охлопков, айылҕа харыстабылын министрин 1-кы солбуйааччыта Анатолий Добрянцев уо.д.а. вертолетунан көтөн кэлэн II Хомустаахха, Үөдэйгэ сырыттылар.

Правительство председателин көрсө Үөдэй кулуубугар элбэх киһи муһунна. Бу буолбут мунньахха СР гидромет отделын начальнига К.И. Кусатов, ТХМ министрэ С.С. Охлопков, улууспут баһылыга А.И. Ильин, Үөдэй нэһилиэгин баһылыга С.В. Ядреев, правительство председателин солбуйааччы А.Н. Скрыбыкин баар балаһыанньа уонна халаан уутуттан сэрэтиигэ ылыллыбыт дьаһаллар, тэрээһин үлэлэр тустарынан иһитиннэриилэри оҥордулар. Онтон иһиттэххэ бэлэмнэнии үлэлэр былаан быһыытынан ыытыллыбыттар. Нэһилиэктэр ахсын эвакуационнай пууннар тутуллубуттар. Улуус дьаһалтата ууга барар нэһилиэктэргэ ОУМ-нан көмөлөспүт. Үөдэйдэр 4 сайылыкка дьону, сүөһүлэри көһөрөн таһаарбыттар. Бүгүн-сарсын 5-с сайылыктарыгар көһүөхтээхтэр. 4 дьуһуурустубалыыр бөлөх тэриллибит.

Үөдэйдэр СР правительствотын председателиттэн саҥа оскуоланы туттарыыны (4 мөл. солк. бырайыага оҥоһуллан бэлэм), биэрэги бөҕөргөтөр үлэни ыыттарыыны, баар скважинаттан ыраас уунан хааччыйыы боппуруоһун быһаарары, Үөдэй ураты усулуобуйалааҕынан эбии сайылыгы тутууну көрөрү, үбүлүүрү, халаан кэмигэр гаас ситимин араартарбат дьаһалы олохтууру, оскуолаҕа, интернакка оҕолор аһылыктарын бэлэмниир технологическай оборудованиены туруорустулар.

Галина Иннокентьевна 2010 сыллаах халаан уутуттан эмсэҕэлээбиттэргэ СР правительствота кыаллар көмөнү үбүнэн, тутуу матырыйаалынан оҥорбутун (140 мөл. солк.), ону таһынан сүөһү, сылгы, сибиинньэ, көтөр сүтүктээхтэр 100% төбө ахсаанынан көмөнү ылбыттарын, РФ көмө харчыта кэлбитин, илии баттаммытын, кэлэр нэдиэлэ бүтүүтэ эмсэҕэлээбиттэр лицевой счеттарыгар ыытыллларын иһитиннэрдэ. Итини этэн туран: « Эрдэттэн дьаһанын, олорон биэримэн, дьиэ тэрилин, таҥаһы-сабы уу ылбат сиригэр харайын, сүөһүнү-сылгыны эвакуационнай пууннарга, сайылыктарга таһаартаан», — диэтэ. Итини сэргэ баһаары таһаарбат дьаһаллары ылар, сэрэтии үлэлэри күүскэ ыытар наадатыгар тохтоото. Улуус, нэһилиэктэр дьаһалталара халаантан сэрэниигэ сөптөөх үлэни ыыппыттар, нэһилиэнньэ сэрэтиллибит, бэлэм олорор эбит диэн түмүктээтэ

Сиэн Болдьу

Кэрэ эйгэтигэр

ҮҢКҮҮ АЛЫБАР ЫЛЛАРАН

Соторутааҕыта Намҥа улуустааҕы гимназия 10 кылааһын талааннаах үөрэнээччитэ Сардаана Сидорова концера буолбута. Гимназия учууталлара оҕолор талааннарын таба көрөн, өйөөн маннык концердары хаһыс да сылын тэрийэллэр. Ааспыт сылларга Алеша Попов, Айтал Сивцев кэрэ куоластара дьон-сэргэ биһирэбилин ылан, улуус, республика таһымыгар араас конкурска ситиһиилээхтик кыттан дипломант, лауреат буолбуттара.

Сардаана Хатырыктан төрүттээх. Ийэтэ Лидия Афанасьевна уонна бииргэ төрөөбүт эдьиийэ Ньургуйаана эмиэ үҥкүүһүттэр, ол иһин биһиги Сардаанабыт кыра эрдэҕиттэн музыкальнай оскуолаҕа дьарыктаммыта уонна үрүмэччи курдук көтө-дайа үҥкүүлээн биир дойдулаахтарын өрүү үөрдэрэ. Ийэтэ нэһилиэккэ «Арылы» түмсүүгэ ветераннары үҥкүүгэ ситиһиилээхтик дьарыктыыр.

Бу үөрүүлээх концерга Хатырыктан элбэх киһи, оскуола оҕолоро кэлэн араас норуоттар үҥкүүлэрин көрөн, ырыа истэн дуоһуйа сынньаннылар. Хатырыктааҕы музыкальнай оскуола кыракый үөрэнээччитэ Валерия Бугаева көрөөччүлэргэ «Кыталык» үҥкүүнү долгуйан бэлэхтээтэ.

Эдэр кэскиллээх үҥкүүһүппүт Сардаана инники суола арылхай буоллун диэн сахалыы сайаҕас алгыспытын тиэрдэбит.

Альбина КУЛИЧКИНА, Хатырык

Оҕо сайыҥҥы сынньалаҥа

«АЙ СМИК» АЙАР ТАЛААНЫ АРЫЙЫА

Сайыҥҥы оҕо сынньалаҥа быйыл да инники сыллар курдук тэрээһиннээхтик барыаҕа. Араас хайыс-халаах, оҕону бары өттүнэн сайыннарар, талаанын арыйарга олук буолар, ону тэҥэ үһүн сынньалаҥнарыгар дьарыктаах буолуунан хааччыйар лааҕырдар үлэлиэхтэрэ.

Былырыын саҥа тэриллэн, бастакы сезоҥҥа бэрт таһаарыылаахтык, ситиһиилээхтик үлэлээбит, айар куттаах, айыан-тутуон баҕалаах, сырдыкка, кэрэҕэ талаһарга бэлэм, журналистика эйгэтин интэриэһиргиир, инники идэтин бу эйгэни кытта ситимниир баҕалаах оҕолору түмэр «Ай СМИк» оҕо сайыҥҥы площадката быйыл эмиэ үлэлиир былааннаах. Биһиги үөрэх эйгэтигэр саҥа сүүрээни киллэрбит «Ай СМИк» журналистика лааҕырын иитээччитин, «Саха» НКИК Намнааҕы филиалын режиссерун, РФ Журналистарын союһун чилиэнин, эдэр суруйааччылар 14-с, 16-с сүбэ мунньахтарын кыттыылааҕын, үгүс хоһоон авторын Оксана Потапованы кытары көрсөн кэпсэттим. Сиһилии интервьюттан билсиҥ:

— Улууска оҕо сайыҥҥы лааҕыра үгүс. Оттон чуолаан бу биһиги идэбитигэр уһуйар, үөрэтэр, айар үлэ умсулҕаныгар сирдиир лааҕыр суох этэ. Маннык саҥа саҕалааһын туох санааттан сиэттэрэн олоххо киирдэ?

— Былырыын коллегам, оччолорго филиал редакторынан, билигин монтаж режиссерунан үлэлиир, РФ Журналистарын союһун чилиэнин Майя Николаевна Кычкинаны кытта сонун идеябытын олоххо киллэрэргэ санаммыппыт. Үөрэх салаата, үлэлиир тэрилтэбит уонна базаланан олорбут 2 N-дээх Намнааҕы орто оскуола коллектива өйөөн саҥа саҕалааһыммыт бастакыттан ситиһиилээхтик, эрчимнээхтик үлэлээн барбыта.

— Дьэ, хайдах үлэлээтигит, оҕолору туохха уһуйдугут? Атын эмиэ иитэр-үөрэтэр хайысхалаах лааҕырдартан уратыгыт туохха сытарый?

— Былырыыҥҥы бастакы сезоммут саҕалааһын диэтэххэ этэҥҥэ ааспыта. Лааҕырга сынньаммыт, үөрэммит оҕолор сүрдээҕин астыммыттара. Ол буолар биһиги үлэбит көрдөрүүтэ дии саныыбын. Лааҕырбыт чопчу журналистика, айар үлэ эйгэлээх буолан, бу хайысханан үлэни ыытабыт. Манна оҕолор телевидение, хаһыат журналиһа буолуу төрдүн билсэллэр, журналист идэтигэр үөрэнэллэр, бэйэлэрэ араас темаҕа сонун, кэпсээн, хоһоон, айар үлэ суруйан, видеоҕа уһулан, сюжет, көрдөөх, тэттик киинэ бэлэмнээн, интервью ылан кыра да кэм иһигэр куукунабыт сүрүн үлэтин кытта билсэллэр. Аҥардас үөрэҕинэн эрэ мунурдаммакка айылҕаҕа сынньаныы, оонньуу-көр, атын лааҕыр оҕолорун кытары доҕордоһуу, хаһыат таҥыллан, бэчээттэнэн тахсыытын миэстэтигэр баран билсии, республика, улуус биллэр айар куттаах дьонун, «Саха» НКИК биэриилэрин авторданнарын, корреспонденнарын, хаһыат журналистарын, поэттары кытары истиҥ көрсүһүүлэр, маастар-кылаастар тэриллэллэр. Былырыын бу курдук быһыылаах үлэни ыыппыппыт. Быйыл да эмиэ бу курдук буолуоҕа. Ол эрэн ааспыт сыл ордук теорияҕа, үөрэтиигэ охтубут эбит буоллахпытына, быйыл балай да ролик, клип уонна тэттик, көрдөөх киинэ устар былааннаахпыт.

— Уопсайынан, айар үлэни интэриэһиргиир оҕоҕо олус үчүгэй усулуобуйалаах лааҕыр эбит дии. Түбүк бөҕө буолуо ээ.

— Түбүк, кырдьык, баар. Таптыыр, сөбүлүүрүлэҕэ, дьарыкка киһи ис дуһатын, бары кыаҕын-күүһүн ууран туран үлэлээтэҕинэ ордук табыллар, сатанар. Биһиги бу лааҕыры аһан, үлэлэтэн, барытын түмүктээн баран Майялыын наһаа сүргэбит көтөҕүллүбүтэ, барыта санаа хоту сатанан, табыллан испит уонна баҕабытын бэйэбит күүспүтүнэн, кыахпытынан олоххо киллэрбит буоламмыт тус бэйэбитигэр улахан эрэл, астыныы үөскээбитэ. Быйыл да ол үлүскэн үөрүүнү, бэйэҕэ итэҕэли, эрэниини сүтэрбэт санаалаахпыт. Биһигини кытары эмиэ эдэр кыыс Татьяна Павлова иитээччи быһыытынан үлэлиир. Кини оҕолору аралдьытар, сынньатар кэмҥэ саамай тутаах киһибит буолар. Ону тэҥэ устар, монтажтыыр үлэһиттээх буолуохпут. Бу курдук кыра коллективпыт эдэр-сэнэх дьонтон турар буолан, оҕону кытары өйдөһүү, өйөһүү баар.

— Быйыл хайдах быһыылаахтык үлэлиигит, оҕолор аһылыгынан хааччыллыылара хайдах быһаарылынна?

— Билигин улуус оскуолаларын 6-10 кыл. дылы үөрэнэр оҕолору лааҕырга ыларга сайабылыанньа хомуйа сылдьабыт, 21 күн үлэлиэхпит, бэс ыйын 6 күнүттэн саҕалаан, лааҕырбыт усунуостаах, наһаа улахан суума буолбатах. Күҥҥэ иккитэ үөрэх салаата итии аһылыгынан толору хааччыйар. Былырыын наһаа үчүгэйдик аһааннар оҕолорбут олус астыммыттара. Улуус үгүс оскуолатын хабыахпытын наһаа баҕарабыт, былырыын, холобура, 8 нэһилиэктэн сылдьыбыттара. Ол гынан баран оҕоҕо эппиэтинэс улахан, күннүктээх лааҕыр буоларбытынан, сылдьар оҕо манна кииҥҥэ олорбот буоллаҕына, хайаатар да аймахтарыгар олоруон наада буоларын ситиһэ сатыыбыт. Өссө биири этиэхпин баҕарабын, уолаттар эмиэ кэлэллэрэ буоллар наһаа астык буолуо этэ.

— Былырыын үлэлээн уопут ылбыт дьон быйылгы да сезоҥнут былааннаахтык, ситиһиилээхтик барыа турдаҕа. Түмүккэ тугу этиэҥ этэй?

— Ааспыт сылга лааҕыры үөрүүлээхтик сабар күн оҕолор сезон устата иҥэриммит үөрэхтэрин, сатабылларын туоһулуур үөрэх салаатын, «Саха» НКИК Намнааҕы филиалын сертификатын уонна бэйэлэрэ устубут, уһуллубут көрдөөх киинэлэрэ, сюжеттара, биэриилэрэ таҥыллыбыт DVD диискэни бэлэх туттарбыппыт. Быйыл эмиэ бу бэлэхтэри үөрүүлээх түгэҥнэ өйдөбүнньүк уонна үөрэххэ да туттарсалларыгар көмө буоллун диэн бэлэхтиэхпит.

Айар-тутар баҕалаах, саҥалаах-иҥэлээх, кэрэҕэ, сырдыкка талаһар, элбэх сонун идеялаах, телевидение, хаһыат үлэтин сэҥээрэр оҕолору «Ай СМИк» лааҕырга күүтэбит. 89141083941, 89246623968 тел. эрийэн билсиҥ.

Кэпсэттэ В. РЫКУНОВА

АҔЫЙАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

СР президенэ Е.А. Борисов Республика күнүгэр тыа сирин социальнай-экономическай сайдыытыгар ыччат бастыҥ бырайыактарыгар граннары туттарбыта. Барыта 4 хайысхаҕа сертификаттар бэриллибиттэрэ. Кинилэр истэригэр Нам улууһуттан икки кыыс баар. Ол курдук „Олох-дьаһах өҥөтүн оҥоруу” хайысхаҕа 1 Хомустаахтан Ньургуйаана Манькова „Аартык” ыччат бизнес-киинэ” бырайыагынан 1 мөл. 150 сыһ. солк. тутта. Оттон „Транспорт” салаатыгар Хамаҕаттаттан Софья Жиркова „Эйгэ” ХЭТ базатыгар тыа хаһаайыстыбатыгар аналлаах техниканы атыылаһыы, туһаныы уонна нэһилиэнньэҕэ айан-суол өҥөтүн оҥоруу” бырайыага 1 мөл. 450 тыһ. солк. сыаналанна. Онон кыргыттары ситиһиилэринэн эҕэрдэлиибит уонна сонун хайысхаларга айымньылаах үлэлэрин түмүгүн кэтэхэбит.

Л.УВАРОВСКАЯ

Депутат — норуот киһитэ

ДИПЛОМУНАН НАҔАРААДАЛАННА

Саха Республикатын Государственнай Мунньаҕын (Ил Түмэн) бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Александр Жирков «Саха театрын антологията» диэн бырайыагын иһин «Сыл бастыҥ кинигэлэрэ» конкурс лауреатынан буолла уонна Россия кинигэни таһаарааччыларын Ассоциациятын бырабылыанньатын дипломунан наҕараадаланна. Александр Жирков көҕүлээһининэн уонна быһа салайыытынан бэлэмнэнэн күн сирин көрбүт үс томнаах «Саха театрын антологията» «2011 сыл бастыҥ кинигэлэрэ» конкурска «Искусствоҕа анаммыт бастыҥ таһаарыы, хаартысканан таһаарыы» номинацияҕа биир бастыҥынан ааттанна.

Бу күрэххэ Россия 41 регионуттан 203 кинигэ кыһата уонна кинигэни таһаарар тэрилтэ, итиэннэ 5 омук дойдутуттан нуучча тылынан кинигэни таһаарар кыһалар кытыннылар. Барыта 748 кинигэ күрэххэ киллэрилиннэ, ол иһигэр Саха сириттэн «Бичик» национальнай кинигэ кыһата кэккэ таһаарыыларынан кытыннна.

Кинигэлэри Москватааҕы бэчээт государственнай университетын, Россиятааҕы государственнай библиотека, Россиятааҕы государственнай оҕо библиотекатын, кинигэ культуратын чинчийэр научнай киин, «Книжное обозрение» экспертэрэ сыаналаатылар, итиэннэ конкурсу олохтообут тэрилтэлэр бэрэстэбиитэллэрэ –Государственнай Дума информацияҕа политикатын, информационнай технологияларга уонна сибээскэ комитета, Россия Суруналыыстарын союһа, РФ атыы-эргиэн-промышленнай палатата, Москва уонна Санкт-Петербург правительстволара, культура үлэһиттэрин профсоюһун Киин комитета, «Российская газета» уонна «Литературная газета» редакциялара, ЮНЕСКО бэрэстэбиитэлистибэтэ уонна да атыттар.

«Саха театрын антологията» бырайыак салайааччытыгар Александр Жирковка А. Бахрушин аатынан Москватааҕы Государственнай киин театральнай музейтан кэлбит эҕэрдэ сурукка кинигэ ааптардара сүҥкэн суолталаах улахан үлэни оҥорбуттара бэлиэтэнэр.

«Биһиги дойдубут театральнай историятыгар кэлиҥҥи кэмҥэ маннык киэҥ хабааннаахтык ыытыллыбыт үлэ суоҕун кэриэтэ. Саха сирин баай уонна ураты театральнай олоҕун чахчыларын итиэннэ туоһуларын хомуйан, сааһылаан сурукка тиһии – бу сыралаах уонна үгүс сыллар усталарыгар барар үлэ, ол эрээри бу үлэ түмүгэр толору уонна киһи эрэ сэргиир, умсугуйар саха норуотун сценическэй искусствотын историята буолан тахсыбыта олус кэрэхсэбиллээх. Бу үс кинигэҕэ, Саха сирин театральнай искусствотын дьиҥ летопиһынан буолар таһаарыыга, кини аҕа-ҕар туруута уонна сайдыыта хара маҥнайгыттан саҕалаан бүгүҥҥэ диэри көрдөрүллүбүт. Манна күндүттэн күндүнэн театр историята: актердар, режиссердар, худуоһунньуктар, сыанаҕа мунура суох бэриниилээх атын да идэлээх дьон нөҥүө көрдөрүллүбүтэ буолар», - диэбит театр историятын чинчийээччи Михаил Воробьев.

Кини этэринэн, Саха театрын антологиятын матырыйаалын мунньубут уонна ону түмэн кинигэ оҥорбут дьон сыралаах үлэлэрэ Саха республикатын театрын музейын төрүттүүр төрдө, олохтуур олоҕо буолуон сөп.

«Мин саныахпар, антология манан түмүктэниэ суохтаах. Бу олус оруннаах, кэскиллээх хардыы Саха театрын төрдүн, суолунииһин, айар үлэтин, национальнай уратытын, киниэхэ айылгытынан чугас театр ситимнэрин, холобур, Дальнай Восток регионун дойдуларын сценическэй искусствотын научнай, театроведческай чинчийиини салгыыры эрэйэр. Оттон үс кинигэлээх «Саха театрын антологията» үйэ-саас тухары А. Бахрушин аатынан Государственнай киин театральнай музей кинигэ фондатын салаатыгар көрүүгэ-харайыыга киирдэ» диэн суруйар биллиилээх учуонай.

Ил Түмэн пресс-сулууспата

Хайдах олордугут, ыаллар?

ОҔОЛОРБУТ – НЭҺИЛИЭКПИТ ОЛОҔОР

Хатыҥ Арыы нэһилиэгэр олохтоох дьаһалта уонна аҕалар сэбиэттэрин көҕүлээһиннэринэн «Чөл олох оҕо хараҕынан» диэн плакат конкурса буолла. Манна 37 оҕо кытынна. Элбэх үлэ Затоннааҕы ситэтэ суох орто оскуолаттан, Граф Биэрэгин «Ромашка» оҕо саадыттан, Хатыҥ Арыы орто оскуолатыттан, «Хатыҥчаана» оҕо саадыттан киирдэ. 5-12, 12-17 саастаах икки бөлөххө арааран кыайыылаахтар быһаарылыннылар. Киниэлэри анал бириистэр күүтэллэр, кыайыылаах үлэлэр баннер оҥоһуллан уулуссаларга ыйаныахтара.

Муус устарга 15 оҕо (үксэ интернат оҕолоро) хотонтон хаар түһэриигэ, сквердэри ыраастааһыҥҥа, кыраскалааһыҥҥа, уулуссалары хомуйууга үлэлээтилэр. Оҕо сайыҥҥы сынньалаҥын тэрийэр араас хайысхалаах 10 лааҕыр үлэлиирэ былааннанар.

Муус устар 30 күнүгэр И.Е. Винокуров аатынан Хатыҥ Арыы орто оскуолатыгар үгэскэ кубулуйбут «Оскуола күнэ» ыытылынна. Манна начальнайтан улахан кылааска диэри оҕолор бэйэлэрэ суруйбут бырайыактарын үрдүк таһымнаахтык көмүскээтилэр. Дьүүллүүр сүбэ сэҥээриитин ордук 10 «а» кылаастан Евграфов Афоня «Арчы дьиэтэ», 5 «б» кыл. Корякин Айсен, Егоров Проня «Биһиги тимуровецтарбыт», 10 «в» кыл. Михайлов Егор «Юношеский совет», 8 «а» кылаас «Сынньалаҥ паарката» бырайыактара ыллылар. Салгыы үөрүүлээх быһыыга отличниктар, ударниктар, активистар, олимпиадалар, конкурстар, күрэхтэһиилэр кыайыылаахтара наҕараадаланнылар.

Кыайыы 66 сылын көрсө ыам ыйын 6 күнүгэр Хатыҥ Арыы орто оскуолатын уонна Затоннааҕы ситэтэ суох орто оскуола үөрэнээччилэрэ велопробекка кытыннылар. Граф Биэрэгэр, Кыһыл Дэриэбинэҕэ пааматынньыктары көрдүлэр.

Ыам ыйын 1-10 күннэригэр киэһэ 10 ч. кэннэ оҕо уулуссаҕа тахсыбатыгар, бэрээдэги хонтуруоллааһыҥҥа график оҥоһуллан тэрилтэлэр, оскуолалар, түөлбэлэр, ыччат, общественность рейдэҕэ сырыттылар.

Н.Д. СИВЦЕВА, Аппааны

ЧЕСОТКА — КИР ЫАРЫЫТА

Биһиги улууспутугар чесотка ыарыыта баар. Бу ыарыынан кирдээхтик олорор, суумматтараммат дьон эбэтэр быстах үлэҕэ баран үлэлиир дьон ыалдьаллар, дьиэ иһинээҕи дьоннорун сутуйаллар.

Чесотка — сыстыганнаах тирии ыарыыта. Бу ыарыыны киһи тириитигэр чесоточнай клещ көбүтэр. Клещ киһи хараҕар көстүбэт 0,3-0,4 мм буолар. Кини киһи тириитигэр 2-3 ый устата олохсуйар, төрүүр-ууһуур. Тас эйгэҕэ 6 күн сылдьар.

Киһи чесотка ыарыыга хайдах сыстыан сөбүй? Чесотканан ыалдьыбыт киһини кытта чугас контактаах буоллаҕына, атын киһи утуйар таҥаһыттан, таҥнар таҥастан, илии тутуһартан, соттортон, туттар малтан уо.д.а. Чесотканан улахан киһи да, кыра оҕо да ыалдьар.

Оҕо тэрилтэтигэр оҕолор оонньууртан, кинигэттэн, тэтэрээттэн, спортивнай малтан сутуллуохтарын сөп.

Чесоточнай клещ киһи тириитигэр киирбитин 1-2 нэдиэлэ кэнниттэн бэйэтин биллэрбитинэн барар, ордук киэһэ өттүгэр. Киһи тириитэ, этэ кыһыйар, эккэ ымынах тахсар, чесотка 2-лии паара суоллары хаалларар уонна сымыыттыыр. Ол сымыыттара бастаан личинка буолаллар, онтон клещ буолан улааталлар. Ордук киһи этин сымнаҕас өттүгэр сылдьар: тарбахтар быыстарыгар, искэ, түөскэ, атахха үөһэ уонна аллара өттүгэр.

Чесотканан ыалдьыбыт киһи, өр көрдөрбөккө, эмтэммэккэ сылдьар буоллаҕына, этин күүскэ тарбанан чесоткатын баахыгар инфекцияны киллэрэн ириҥэлэнэр (пиодермия, дерматит, экзема, крапивница) кубулуйар. Эмтэммэт, дерматолог бырааска көрдөрбөт киһи аттыгар баар чугас дьонун, табаарыстарын чесотканан сутуйар.

Төһө кыалларынан бу ыарыыга ыалдьыбыппын диир киһи түргэнник дерматолокка көрдөрөр да оччонон атын доруобай дьону сутуйуо суоҕа уонна дерматолог анаабыт рекомендациятын үчүгэйдик тутуһуохтаах.

Дьиэҥ иһигэр чугас киһиҥ ыалдьыбыт буоллаҕына: ол киһиэхэ туспа орон, утуйар таҥас, соттор, аһыыр иһит, личнэй предметэ баар буолуохтаах. Кини утуйар, таҥнар таҥаһа 1-2% суода раствордаах эбэтэр бороһуоктаах ууга оргутуллуохтаах. Тас таҥаһа уонна бэйэтин таҥнар таҥаһа (былааччыйа, көстүүм, бүрүүкэ уо.д.а.) икки өттүттэн өтүүктэниэхтээх. Кыайан суйуллубат таҥаһы, туттар малы таһырдьа салгыҥҥа 3 күн устата таһааран салгытыллыахтаах. Миэбэли, дьыбааны уо.д.а. тэрили «Медифокс» диэн эминэн обработка оҥоһуллар уонна дьиэ иһигэр баар дьон бары эмтэниэхтээхтэр, ол аата профилактика буолар.

Чесотканан сутуллубат наадаттан хас биир киһи бэйэтин личнэй гигиенатын тутуһуохтаах. Холобур, баанньыкка, душка сууна сылдьыахтаах, утуйар таҥаһын бириэмэтигэр уларытыахтаах, атын киһи таҥаһын кэтиэ суохтаах, илиитин ханна да сырыттар сууна сылдьыахтаах.

Үөһэ этиллибит быраабланы тутустахха чесотка ыарыыта биһиги улууспутугар регистрацияланыа суоҕа этэ.

В.С. ДАНИЛОВА,
ФФГУЗ «ЦГ и Э» эпидемиолога

АҺЫЫ ОТ

Аһыы от (вех ядовитый) — саамай дьааттаах оттортон биирдэстэрэ. Үүнээйи барыта, ордук силиһэ дьааттаах. Аһыы от сыта моркуоптуну минньигэс, амтана хабархай аһыы буолан уонна саас эрдэ көҕөрөн сүөһү сөбүлээн сиир. Ынах сүөһү бу от силиһин 100-200 г сиэтэҕинэ өлүөн сөп. Аһыы от уу кытыытыгар, бадараанҥа үүнэр. Үүнээйи уһуна 1-1,2 м, силиһэ суон көнө буолар. Силиһин уһаты быстахха быыстара саһархайдыҥы убаҕастаах буолар. Умнаһа көҥдөй, көнө, сэбирдэҕэ улахан.

Биһиги улууспутугар, ордук Аппааныга, Хатырыкка саас аайы сыллата сүөһү сүһүрэн өлүүтэ хатылана турар. Сүөһү туругуттан, төһө элбэх аһыы оту сиэбититтэн сүһүрүү күүһэ тутулуктаах. Бастаан сүөһү уйуһуйар, куттаммыт курдук буолуон сөп, эбэтэр биир сиргэ турар, былчыҥнара илибириир, хараҕын харата улаатар, сыраана сүүрэр, сүрэҕин тэбиитэ түргэтиир. Үгүс сүөһү ньиэрбинэй систематыттан ураты куртаҕа, оһоҕоһо ыалдьыан, уопсай туруга, сүрэҕин үлэтэ мөлтөөн 5-6 чааһынан өлүүгэ тиэрдиэн сөп. Бу сүһүрүү утары эмп суох.

ВЕХ ЯДОВИТЫЙ

Вех ядовитый — цикута — одно из самых ядовитых растений. Ядовито все растение, но особенно корневище. Цикута коварна своим приятным морковным запахом и корневищем, по вкусу напоминает брюкву или редьку. 100-200 г корневища достаточно, чтобы убить корову, а 50-100 г убивает овцу.

Цикута — травянистое растение высотой до 1-1,2 м с характерным вертикальным, толстым, мясистым корневищем. При продольном разрезе в корневище обнаруживается целый ряд поперечных полостей, наполненных желтоватого цвета жидкостью. Это характерный отличительный признак цикута. Стебель гладкий, ветвистый, полый. Листья крупные, по краям острозубчатые.

Цикута — многолетник, произрастает на низких, болотистых лугах, по краям берегов рек, ручьев и прудов, канав. Весной растет быстрее других растений и на общем фоне выделяется своей величиной, привлекая внимание животных.

В острой форме отравление характеризуется возбуждением, неудержимым стремлением вперед, судорогами. Смерть наступает через 5-6 часов. Противоядия нет.

Лечение симптоматическое: сердечные, внутрь 5-10% соляной кислоты, молоко 2-3 л, яйца, активированный уголь, хлоралгидрат.

При вскрытии незначительные изменения, трупное окоченение выражено.

БЕШЕНСТВО (ИИРЭР ЫАРЫЫ)

Эпизоотическай быһыы-майгы ууступгурбутунан сибээстээн СР Президенин ыйааҕынан 10 улууска иирэр ыарыы турбутунан бу улуустарга ветеринарнай санитарнай хааччахтааһыннар биллэрилиннилэр. Бешенство — сыстыганнаах ыарыы, бу ыарыынан дьиэ сүөһүлэрин бары көрүҥэ, дьиикэй кыыллар, ыт, куоска, көтөр барыта, ону таһынан киһи эмиэ ыалдьыан сөп. Ордук чаастатык бөрөлөр, саһыллар, дьиикэй табалар ыалдьаллар. Онон кинилэр өлүктэриттэн ыарыыны көтөр-сүүрэр тарҕатар. Ордук кэрбээччилэр: кутуйах, дьабара, солоҥдо курдук кыра хамсыыр-харамай ыалдьара ыарыы тарҕаныытын дэлэтэр.

Иирии ыарыы ордук ытырыынан тарҕанар. Ыалдьыбыт ыт силэ бааска түһэн хаанҥа нервнэй килиэккэлэри сүһүрдэр. Ыалдьыбыт ыт вируһа тас эйгэҕэ силин, убаҕаһын, хойуутун кытта таһаарыллар. Ыт араас өлүгү сиэн бу ыарыыга ыалдьыан эмиэ сөп. Оттон дьиэ сүөһүтэ ыалдьыбыт ыт ытырдаҕына ыалдьар. Бу ыарыы дьоҥҥо олус кутталлаах, ордук түргэнник киһи ыалдьыан сөп, төбөҕө ытырылыннаҕына. Ол гынан баран ытырыллыбыт эрэ барыта тута ыалдьыбат, ыарыы төһө эмэ уһун кэм ааспыытын кэннэ биллиэн сөп. Ити ыарыы вируһа ньиэрбэ устун мэйиигэ киириититтэн сибээстээх. Онон кэмигэр эрдэтинэ оҥоһуллубут быһыы вирус мэйиигэ киирэр кутталын суох оҥорор, киһи ити ыарыынан ыалдьыытын сэрэтэр.

Ыалдьыбыт ыт бастакы күннэригэр киһиттэн саһар, үксүн сытар. Онтон эмискэ дьүһүнэ-бодото киһи билбэт гына уларыйар, кыыллыйар. Түүтэ адаарыйан тахсар, сыраана саккырыыр, хараҕын тиэрэ көрөн кэбиһэр, иннин хоту сүүрэр. Иннигэр түбэспити барытын ытырар, саба түһэр. Оттон куоска ыарыйдаҕына олус киҥнээх буолар, киһи сирэйигэр ыстанар, тиистэринэн, тыҥырахтарынан түһэр, сыраанын тибиирэр. Манан сибээстээн нэһилиэннньэлээх пууннарга, улуус киинигэр ыттар ахсааннарын бэрээдэктээһиҥнэ, дьиэҕэ ыты, куосканы иитии быраабылатын тутуһууга, иирэр ыарыыны утары киэҥ өрүттээх үлэ ыытыллара эрэйиллэр. Бары ыттаах гражданнар ыттаргытын быалаан уонна томторуктаан баран күүлэйдэтиэхтээххит.

П.И. СКРЯБИНА,
ветбыраас-эпизоотолог

СЭЛЛИГИ УТАРЫ – ТҮМСҮҮЛЭЭХТИК

«Нам улууһа» МТ дьаһалтатын иһинэн үлэлиир санитарнай-противоэпидемическай комиссия Нам улууһугар 2011 с. маҥнайгы кварталыгар сэллигинэн ыалдьыы туругун үөрэтэн баран муус устар 14 күнүгэр 2 №-дээх быһаарыы ылыммыта. Онно этиллэринэн, улуус сэлликкэ эпидемиологическай көрдөрүүлэрэ 7-8 сыл устата намтыы сылдьан баран, 2008 с. саҕалаан мөлтөөтүлэр. Кэнники 2 сылга сэллик ситуацията биһиги улууспутугар тыҥаһыннаах буолла.

Сэллик олох таһымын көрдөрөр социальнай суолталаах ыарыыларга киирсэр. Улууска сэллиги утары сулууспа уларытыллыаҕыттан эпидситуация көммөт. Балыыһаҕа киллэриллибит ыарыһахтар Дьокуускай к. уонна Горнай улууһун стационардарыттан күрээн тахсаллар. Хаайыыттан сыл ахсын улууска 3-тэн элбэх ыарыһах кэлэр уонна эмтэммэккэ куота-саһа сылдьаллар.

2010 сылга 10 саҥа ыарыһах биллибититтэн 7 киһи аһаҕас сэлликтээх. Икки киһи хаттаан ыалдьыбыт. Дьокуускайга уонна Горнайга стационарга 36 киһи эмтэннилэр. 26 киһи үтүөрдүлэр (60,4 %). Аһаҕас формалаахтар 15 киһи үтүөрбүт (55,5 %). 2010 с. бүтүүтэ учуокка 29 ыарыһах турар, олортон бациллярнай – 18, эмкэ бэриммэт ыарыылаах – 11 киһи.

2011 с. 4 ыйын түмүгүнэн туберкулёзкка 3 ыарыһах ылылынна: Модукка 2 киһи – «Тунал» ХЭТ уонна оскуола үлэһиттэрэ, Граф Биэрэгэр – биир үлэтэ суох киһи. 2 ыарыһах тэриллиилээх коллективка булуллубута сэллик эпидситуациятын күүркэтэр, элбэх контактаах буоланнар сэрэтэр уонна противоэпидемическай үлэ кэҥиир.

Манна олоҕуран, нэһилиэннньэҕэ сэллик кутталын уҕарытар инниттэн комиссия «Нам улууһа» МТ баһылыгар А.И. Ильиҥнэ доруобуйа харыстабылын министерствотын нөҥүө көһөрүллэ сылдьар флюорографическай аппарат ылары түргэтитэргэ көмөлөһөргэ (2011 с. 3-с кварталга диэри), туберкулёзкка уонна сэлликтээх оҕолорго оскуола иннинээҕи анал тэрилтэ охтаах.

Улуус кылаабынай быраабыта Л.А. Слепцов, бары тэрилтэлэр салайааччылара туһаанаах үлэлэрин күүһүрдэллэригэр, о.и. флюорообследованиены барыыны кытаанах хонтуруолга ылалларыгар, ветеринарнай сулууспа начальника С.Д. Эверстовынах сүөһү, сибиинньэ 100 % туберкулёзканы барыытын былааннаахтык ыытарыгар сорудахтанна.

ИДьУО начальника Р.А. Седалищев хаайыыттан босхолоноччулар испиитэктэрин туберкулёз диспансерга кэмигэр биэрэн иһиэхтээх, отделга тутуллубут аморальнай олохтоох дьону булгуччу ФЛГ уонна дерматолог кабинеттарыгар бэрэбиэркэлэтиэхтээх. Улуус кылаабынай санитарнай быраабыта А.А Яковлева сэллик хас биирдии түбэлтэтигэр эпидемиологическай силиэстийэни кэмигэр уонна көдьүүстээхтик ыытыахтаах. СМИ нөҥүө санитарнай-сырдатар үлэни күүһүрдүөхтээх. Роспотребнадзор Нам улууһугар ТО начальника Л.И. Ильина сэллиги сэрэтии үлэтин кэтээн көрүүнү күүскэ ыытыахтаах. «Энсиэли» хаһыат редактор-директора В.Г. Касьянов уонна НКИК «Нам» филиалын директора Г.П. Шишкин сэллиги сэрэтиини нэһилиэннньэҕэ киэҥник сырдатарга көмөлөһүөхтээхтэр.

Бу быһаарыы туолуутун хонтуруолун комиссия председателэ И.Р. Попов бэйэтигэр хаалларар.

Л. НОВГОРОДОВА

ЛЕПТОСПИРОЗ

Лептоспироз — сыстыганнаах ыарыы, бу ыарыынан тыа хаһаайыстыбатын сүөһүтүн барыкөрүҥэ, ыт, куоска, көтөр барыта, ону таһынан киһи эмиэ ыалдьыан сөп.

Ханнык баҕарар ыарыы курдук бу ыарыы кистэлэҥ кэмнээх. Бу кэмнэ тас быһыыга-майгыга биллибэккэ сүөһү, сылгы этигэр-хааныгар элбии, сүһүрдэ сылдьар уонна бу кэмнэ ыарыыны тарҕатар дьоҕурдаах буолар. Лептоспироһунан ыалдьыбыт сүөһү мөлтүүр, температурата үрдүүр, байааттаҥнас буолар, хаанынан ииктиир, саһарар, тириитэ баһырыан сөп. Уулаах сүөһү оҕото куотар.

Ыалдьыбыт сүөһү лептоспираны иигинэн, үүтүнэн тас эйгэҕэ таһаарар. Лептоспира тымныыны олус уйумтуо, -70* сэттэ сылы быһа сытыан сөп, ууга биир ыйга дылы, 56* итиигэ 30 мүнүүтэ устата тыыннаах сылдьар. Лептоспира сири киртитиитин түмүгэр ханнык баҕарар орган салыҥнаах бүрүөтүн нөҥүө, иһэр уу, үүт, сперма уо.д.а. нөҥүө киһи сүөһү организмыгар хайдах баҕарар киириэн уонна сүһүрдүөн сөп.

Саҥа 2011 сылга киирэн баран биһиги улууспутугар Хатырык нэһилиэгэр сылгыга лептоспироз ыарыы турбута ветеринарнай лаборатория чинчийитинэн бигэргэтилиннэ. Бу нэһилиэккэ ветеринарнай санитарнай хааччахтааһыннар улуус баһылыгынан бигэргэтилиннилэр. Онон сылгыгыт, сүөһүгүт ыалдьыбатын туһугар улуус бары олохтоохторо ыарыыны утары сэрэтэр быһыыта оҥорторуҥ.

Улуус бары сүөһү, сылгы иитиитинэн дьарыктанар хаһаайыстыбаларын үлэһиттэригэр, чааһынай бас билэр сүөһүлээх, сылгылаах дьоҥҥо сүөһү ыарыйдаҕына, эмискэ мөлтөөтөҕүнэ, өллөҕүнэ тута ветеринардарга биллэрэргит ирдэнэр. Ордук сылгыһыттар болҕомтолоох буолуохтаах. Сылгыларгытын кэрийэн көрө сылдьан, ыалдьыбыт, мөлтөөбүт өттүн хаайан, чинчийтэрэн диагноһын чуолкайдатан эмтэтиэхтээхтин наада. Бу ыарыыттан бириэмэтигэр эмтэннэхтэринэ сүөһү үтүөрэр. Лептоспироз ыарыытыттан хайаан да сылга биирдэ вакцинация оҥорторуу булгуччулаах.

Лептоспироз ыарыы хаан аналиһынан чуолкайданар. Патматырыйаал сибиэһэй өлүктэн 1-2 чаас иһигэр ылылыннаҕына эрэ бу ыарыыга чинчийиллэр. Сүөһү өлүгэ барыта анабыл дьаамаҕа уматыллыахтаах. Ыалдьан өлөрүллүбүт (вынужденный забой) сүөһү этэ буһарыллан эрэ баран ыкка, кыылга сиэтиллэр. Ыалдьыбыт ынах үүтэ оргутуллан эрэ баран ньирэйгэ, сибиинньэҕэ иһэрдиллэр.

Ыарыы тарҕамматын туһугар тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэтин салайааччылара, чааһынай дьон эбээһинэстэринэн сүөһүнү көрүү-харайыы, иитии, аһатыы ветеринарнай санитарнай ирдэбиллэрин булгуччулаахтык толоруу буолар. Сүөһү турар хотонноругар, ыскылааттарга кэрбээччилэри утары куруутун охсуһуллуохтаах. Тастан киирэр сүөһү, сылгы, сибиинньэ, көтөр, сүөһү сиир аһа (комбикорм, от) ветеринарнай сопроводительнай документтаах буолуохтаах, 30 күн карантиҥҥа туран ветеринарнай чинчийиини барыахтаах. Сүөһү атыылаһарга доруобай эрэ хаһаайыстыбаттан ылыллыбыт булгуччулаах.

П.И. СКРЯБИНА,
ветбыраас-эпизоотолог

ПРАВИЛА БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ ВЕСЕННЕМ ПОЛОВОДЬЕ

Настоятельно рекомендуем охотникам и рыболовам не выходить во время паводка на пойменные острова реки Лена, это может привести к трагическим последствиям.

Будьте внимательны и крайне осторожны в случае угрозы возникновения паводка. В случае объявления сигнала тревоги соблюдайте спокойствие, отключите электричество, все нагревательные приборы и газ. Крупный рогатый скот и лошадей необходимо вывести в безопасное место заранее. Следует перенести ценные вещи и электрооборудование на верхние этажи или чердак, а также положить ядохимикаты, токсические вещества, такие, например, как пестициды, в надежное место, чтобы не вызвать загрязнения окружающей среды. При проведении спасательных работ проявляйте выдержку и самообладание, строго выполняйте требования спасателей.

Если получено предупреждение об эвакуации: подготовить теплую удобную одежду, сапоги, одеяла, деньги и ценности: собрать трехдневный запас питания; подготовить аптечку первой помощи и лекарства, которыми вы обычно пользуетесь; завернуть в непромокаемый пакет паспорт и другие документы; взять с собой туалетные принадлежности и постельное белье.

Все вещи и продукты лучше всего уложить в рюкзак, чемодан или сумку. Будет объявлено, куда и как (специальным транспортом или пешком) следует направляться из опасной зоны.

При внезапном наводнении необходимо: не паниковать и не терять самообладание; как можно быстрее занять ближайшее безопасное возвышенное место и быть готовым к эвакуации по воде, в том числе при помощи подручных плавсредств; если это невозможно, поднимитесь на верхний этаж или чердак дома; при подъеме воды следует забраться на крышу, а при ее резком прибытии — на «конек» крыши; детей и больных, ослабленных и т.д. привяжите.

«ОПС РС(Я) N 23» по МО «Намский улус»

УБААСТАБЫЛЛААХ НАМ СЕЛОТУН ОЛОХТООХТОРО!

Сааскы халаан уута элбэх дьон олорор сирин, социальнай объектары, сири-дойдуну киртитэр. Ол түмүгэр санитарнай-эпидемиологическай өттүнэн сыстыганнаах ис ыарыылара үөскээһиннэрин уонна тарҕаныыларын куттала улаатар. Иһэр уу хаачыстыбата, общественнай уонна олорор дьиэлэр санитарнай туруктара мөлтүүр.

Сыстыганнаах ис ыарыылара тарҕамматтарын туһугар сэрэтэр үлэлэр ыытыллыахтаахтар:

* Иһэр ууну оргутан эрэ баран эбэтэр ыраас бутилированнай ууну иһиэххэ наада.
* Кичэллээхтик уонна чаастатык илиигитин мыылалаан сууна сылдьыҥ, ордук аһыаххыт иннинэ уонна үлэлээн бүтэн баран.
* Таһырдьааҥы туалеттары, бөх кутар дьаамалары хлордаан дезинфекция ыытыллыахтаах.
* Халаан уутуттан эмсэҕэлээбит дьиэни үчүгэйдик бороһуоктаах уонна хлордаах средстволары туттан, кичэйэн сууйуллуохтаах.
* Дьиэҕит таһын, аттынааҕы уулуссаҕытын бөхтөн-сыыстан ыраастаан.
* Эмп үлэһиттэрэ анаатахтарына профилактическай эмтиир таблеткалары иһиэххэ наада.

МУП СМУ «Намстрой» реализует стройпиломатериалы:

1. Доска обрезная — 40 мм 8000 1м3 — 30 шт.
2. Доска обрезная — 25 мм 8000 1м3 — 50 шт.
3. Доска необрезная — 40 мм 6000 1м3 — 20 шт.
4. Доска необрезная — 25 мм 6000 1м3 — 30 шт.
5. Лафет 8 м и более — 16 см 2500 — 1 шт.
6. Окладник из кругляка 4000 за 1 шт.
7. Лафет до 8 м 2000 за 1 шт.

Услуги доставки:

Наименование товаров

Изоспан А (70 кв.м) ветро-, влагоизоляция (паропроницаемая мембрана)

Изоспан В (70 кв.м) пароизоляция

Изоспан С (70 кв.м) гидро-, пароизоляция

Пакля тюковая, 30 кг

Стекловата «ASTRA» 50 мм 1.2 м*14 м*10 кг/куб.м

Стеклоткань ЭЗ-100 (рулон 400 п.м)

Розничные

(без учета НДС и НП)

1,870.00 руб. шт.

1,290.00 руб. шт.

1,870.00 руб. шт.

2,000.00 руб. шт.

960.00 руб. шт.

30.00 руб. м

Металлочерепица «Монтерей» 1,2 х 5,05 м = 1800

Профлист окрашенный с-8 58 х 1,2 = 7м2 — 1950

Лист гладкий оцинкованный 1,25 х 2,5 = 3,125м2 = 750

ДВП 1,70 х 2,745 х 2,5 мм — 330

Фанера 1,525 х 1,525 х 5 мм — 570

Пакля тюковая 30 кг — 2000

Гвозди в ассорт. — 60 р — кг.

Саморезы в ассорт. от 70 коп. — 1 шт.

Пенка монтажная в ассорт. от 180 р.

Сетка стальная плетеная 25 х 25 = 10 м3 1400

Сетка стальная плетеная 45 х 45 = 15 м3 1830

Отводы в ассорт. от 50 руб.

Сгоны в ассорт. от 50 руб.

Круг отрезной — 50 руб. 1 шт.

Битум НС (39,5 + 3 кг) — 1250 упак.

Услуги техники:

а) Кран МАЗ — 14 тн

б) Погрузчик Т-150

в) Камаз полуприцеп

г) Кировец 702 (погрузчик 3м3)

Наш адрес: с. Намцы, ул. Базовая, 3/1, здание ЖФ «Дьулуур». конт. тел. 41-3-62

БИЛЛЭРИИЛЭР

ВНИМАНИЮ НАСЕЛЕНИЯ НАМСКОГО УЛУСА!

В связи с переездом отдела ЗАГС прием населения с 10 мая по адресу: с. Намцы, ул. Эверстова, 8/1 (здание бывшего магазина «Чагылган»).

Отдел ЗАГС по Намскому улусу

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО УЛУСА!

Работает телефон доверия. Если у вас возникли трудности в жизни или не с кем поделиться своими переживаниями, вы можете обратиться с 9 до 18 ч. по телефону **42-4-03,** Намский филиал ГУ «Центр социально-психологической поддержки молодежи» РС(Я).

ОСТАНОВИСЬ, МГНОВЕНИЕ!

Желаете запечатлеть семейные торжества, корпоративные праздники? Нет ничего проще — позвоните **по тел. 42-9-48, 89243660623, 89141077316**. Мы приедем и все, что вы хотите, снимем на фото и видео. Также принимаем заказы на имидж-фильмы, музыкальные клипы, рекламные ролики, перевод из видеокассет на цифровые носители. Съемка школьных банкетов, последних звонков.

ИП «Замятин А.Т.»

Агентство «Лира» — **оформление в кредит** свадеб, юбилеев и др. мероприятий до 200 тыс. руб. На ваш вкус и капризы вся организация праздника. С нами легче, быстро, удобно. Приходите!

Ждем Вас по адресу: ул. Чернышевского, 14 (старое здание Гранильного завода, 3-й этаж).

Тел. 89141048488, 89142859685

Открылся комиссионный магазин **НОРКОВЫХ ШУБ**. Берем на реализацию. Срочный выкуп. Продажа шуб по приемлемым ценам.

Адрес: Торговый центр «Маннааттаах», 2-й этаж, павильон N 8.

Тел. 89644154888

1. **Продаю** или **меняю** ГАЗ-53 на пиломатериал.

2. **Купим** участок в с. Нам (Нэлэгэр, Көччү).

2. **Услуги** грузовой иномарки.

Тел. 89243661967, 89841160270

Принимаю заказы сварочных работ и систем отопления, быстро и качественно.

Тел. дом. 26-3-42, 89243697304

Куплю лес.

Тел. 89644228960

УЛУУС ОЛОХТООХТОРО, БОЛҔОЙУҤ!

«Ыраас уу» 19 лиитэрэлээх баллоннарга

уонна **АТЫЫГА БААР:**

* 19 лиитэрэлээх баллон иһиттэр;
* Илии помпалара (сифон);
* Бутыль таһарга табыгастаах ручкалар;
* Диспенсердар (ууну ититэр, тымнытар аппарат).

Диспенсердары арендаҕа биэрэбит. (Сыбаайбаларга, үбүлүөйдэргэ, корпоративтарга абыраллаах тэрил).

Биһиги аадырыспыт: Нам с., Чернышевскай уул. 6 N-рэ, «Секо» маҕаһыын утары, тел. 42-6-00, 89142274971. Дьиэҕэ тиэрдэн биэрэбит.

«ЫРААС УУНУ ИҺИЭҤ — ҮӨЛ ТУРУКТАНЫАҤ»

Распоряжение от 13.05.2011 N 690-р

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ МЕТОДИЧЕСКИХ РЕКОМЕНДАЦИЙ ПО ОРГАНИЗАЦИИ КООПЕРАТИВНЫХ САЙЫЛЫЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ И РАСПРЕДЕЛЕНИЮ ИХ ДОХОДОВ ОТ РЕАЛИЗАЦИИ МОЛОКА в НАМСКОМ УЛУСЕ в 2011 г.

В соответствии с правилами предоставления в 2011 г. субсидий на поддержку сельскохозяйственного производства из бюджета МО «Намский улус» для выполнения переданных государственных полномочий, в целях создания условий для развития кооперации путем организации сайылычных хозяйств, распоряжаюсь:

1. Утвердить методические рекомендации по организации кооперативных сайылычных хозяйств и распределению их доходов от реализации молока в Намском улусе в 2011 г. согласно приложению к настоящему распоряжению.

2. Рекомендовать руководителям сельскохозяйственных организаций, включая индивидуальных предпринимателей, при организации сайылычных хозяйств руководствоваться настоящими методическими рекомендациями.

3. МКУ «Управление сельского хозяйства Намского улуса» (Федоров И.И.) в месячный срок после подписания настоящего распоряжения довести до всех сельскохозяйственных организаций, включая индивидуальных предпринимателей и провести разъяснительную работу.

4. Опубликовать настоящее распоряжение в средствах массовой информации.

5. Контроль исполнения настоящего распоряжения возложить на первого заместителя главы МО «Намский улус» Слепцова Н.В.

Глава МО «Намский улус» А. ИЛЬИН

ПРАВИЛА ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ЖИЛОМ СЕКТОРЕ И В ЛЕСНЫХ МАССИВАХ

Установилась терлая, сухая погода, и вместе с тем на окраинах села и в лесопарковой зоне началось горение прошлогоднего растительного покрова.

Поэтому работники пожарной охраны Намского гарнизона проводят инструктажи.

Сельхозпал запрещен распоряжением главы улуса с 5 мая 2011 г., мусор сжигать на специально оборудованных площадках, детям без присмотра взрослых в руки спички не давать, огонь на торфяных почвах и рядом с деревянными постройками не разводить, не палить сухостой.

Работники пожарной охраны Намского гарнизона в очередной раз напоминают жителям об ответственности за халатность и беспечность при обращении с огнем. Сухой мусор не сжигать, а вывозить в специально отведенные места. Не оставлять без присмотра костры. Помните об ответственности за свои поступки.

Если возгорание все-таки произошло, немедленно звоните по тел. 01, 41-2-01 или 010 (для сотовых операторов).

Распоряжением главы улуса с 13 мая 2011 г. запрещена охота и выходы населения в лесной массив в связи с участившимися лесными пожарами.

Соблюдайте правила пожарной безопасности.

«ОПС РС(Я) N 23» по МО «Намский улус»

ВНИМАНИЕ! ДЛЯ ТЕХ, КТО ХОЧЕТ РАБОТАТЬ

Намский учебный центр «Эрэл» объявляет набор на краткосрочные курсы

Для тех, кто хочет шить разные изделия, кроить, стричь, мы предлагаем наилучший вариант бесплатного обучения + стипендия. После окончания курса вы можете шить разные изделия себе, своим детям, родным, стричь без помощи парикмахера. Можете принимать заказы, работать и зарабатывать деньги.

У нас могут обучаться женщины, сидящие по уходу за ребенком до 3-х лет, безработные граждане, состоящие на учете в Центре занятости.

Обучение по следующим специальностям (профессиям):

1. «Парикмахер» 3 разряда — 4 мес.
2. «Скорняк-раскройщик» 2 разряда — 3 мес.
3. «Обувщик по индивидуальному пошиву обуви» — 2 мес.
4. «Швея (для предприятий бытового обслуживания), — 3 мес.
5. «Оператор ЭВМ» 2 разряда — 1 мес.
6. «Няня» — 1 мес.
7. «Изготовитель художественных изделий из бересты» — 3 мес.
8. «Изготовитель художественных изделий из лозы» — 1 мес.
9. «Маникюрша» — 1 мес.
10. «Штукатур-маляр» — 1 мес.
11. «Плотник» — 2 мес.
12. «Компьютерный дизайн» — 2 недели.

По окончании курсов выдается **СВИДЕТЕЛЬСТВО** установленного государственного образца или **СЕРТИФИКАТ** (повышение квалификации).

Количество мест ограничено.

По интересующим вопросам можете обратиться по телефону (факс) 41-4-54, 41-1-79, адрес: с. Намцы, ул. Ойунского, 5/1, Намский учебный центр «Эрэл».

* * *

Намскому учебному центру «Эрэл» нужен преподаватель курса «1С Бухгалтерия» и мастер п/о курса «Плетение из лозы».

Убаастыыр табаарыспытыгар Алена Викторовна Замятинаҕа, Сашенькаҕа, Терентийга, кийииттэригэр, бары аймахтарыгар тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ, убайдара

ЗАМЯТИН
Иван Терентьевич

күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Сергей, Марина Кокаревтар

«Эҥсиэли» хаһыат общественнай корреспонденыгар, табаарыспытыгар Замятин Андрей Терентьевичка, кини дьиэ кэргэнигэр тапталлаах убайа

ЗАМЯТИН
Иван Терентьевич

соҕумардык күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Редакция коллектива

Никольскай олохтоохо

ВИНОКУРОВА
Екатерина Степановна

уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кини балтыгар, «Веснянка» оҕо саадын сэбиэдиссэйигэр Винокурова Полина Степановнаҕа, аймахтарыгар, чугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

«Никольскай нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттара, ветеранын сэбиэтэ

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496**; ; бухгалтерия — **41141**; факс — **41141**; редакционнай- издательскай ситим —**41332**

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Э сиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №19-0428.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйы . Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.**

***“ЭҢСИЭЛИ”* - Нам улууһун хаһыата.**

678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.

E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Э сиэли» хаһыат РИС талылынна, та ылынна уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.

Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4

Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лиис

Көҥүл сыананан атыыланар

Индексэ — 54889. Тираһа — 2332

Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 17.05.2011 с.

Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 17.05.2011 с.